

Alternativních škol přibývá, předsudky trvají

Pro čtyřicet dětí letos nezbylo na dvou waldorfských základních školách v Praze místo.

Rodiče si ale řekli, že to tak nenechají, a odstartovali kampaň, kterou chtějí dosáhnout, aby město zřídilo alespoň jednu třídu, kde by se vyučovalo v duchu waldorfské pedagogiky.

Takový příklad je ale spíše specifikem hlavního města. V menších městech mají alternativní školy a školky problém se uchytit. Jakmile ale vzniknou, nemají o žáky nouzi. Ačkoli na alternativní výuky si Češi ještě zvykají, od 90. let zájem o ně roste. Podle některých odhadů vzniká i deset až dvacet alternativních škol ročně.

„Největší rozdíl je v tom, že v alternativních školách je větší zájem o vnitřní motivaci, aby děti neztratily chuť se vzdělávat a chtěly se vzdělávat celoživotně,“ řekla Právu Jana Hrázská, učitelka z Montessorri ZŠ v Lázních Bohdaneč, která se alternativními metodami zabývá.

Devět v Česku zavedených alternativních metod má několik společných znaků. Vyváženě se zde pracuje s časem věnovaným na rozvoj individuálních schop-

ností a na učivo, zatímco v tradiční škole se výuka staví především na faktech.

Alternativní školy a školky si zpravidla zakládají na přátelském vztahu učitele a žáka. Učitel by měl mít schopnost podporovat jeho kvalitu a originalitu. Chybu by měl vnímat jako sou-

V alternativních školách je větší zájem, aby děti neztratily chuť se vzdělávat

Jana Hrázská,
učitelka ZŠ Montessorri

část učení, nikoli jako překážku. Učitel by vůbec neměl učení představovat jako povinnost, ale jako zajímavou činnost.

Bez zvonění

Zvláštní důraz je kladen na co nejaktivnější zapojení dětí do výuky. Podle studie Američanky Susan Kovalikové si totiž děti nejlépe látku zapamatují, když si ji sami zažijí, a to až z 80 procent. Když má dítě možnost látku zkusit naučit ostatní, efektivita stoupá na 90 procent. I tato metoda se využívá. Nasloucháním či pozorováním si prý děti zapamatují jen 15 procent.

Předměty se často prolínají ve vyšších tematických celcích, takže děti vnímají učivo ve více souvislostech a přímo mohou své poznatky z jednoho předmětu využít hned v jiném. Výuku

Ilustrační foto – Milan Malíček

alternativní školy. Sama se nadchla nejvíce pro školy s integrovanou tematickou výukou, které jsou v ČR asi jen dvě.

V těchto školách se předměty vyučují v rámci většího celoročního tématu, které se pak dělí na měsíční podtémata. Nové učivo mají děti hned uplatnit. Pracují ve skupinách, kde jsou zastoupeny všechny věkové kategorie do 5. třídy. Děti vymyšlejí podtéma, navrhnou úkoly ostatním, starší pomáhají mladším.

„Učení zde probíhá velmi přirozeným způsobem s možností volného pohybu a s prostorem pro individualitu,“ popsala Hrázská.

Resortu jinakost nevadí

Podle ní ale vznik alternativních škol naráží spíše na předsudky, kterých ale už ubývá, a na organizační problémy. Jednou z výhrad je omezování soutěživosti, na kterou mohou doplácet

nadanější jedinci. Alternativně ale mají možnost, aby si sami sobě kladli mety výše.

Další představa, že děti zvládnou méně učiva, se postupně vytrácí. Děti, které se v 5. třídě začínají do běžné třídy, na tom hůře nejsou. Co je však oprávněná obava, že mohou mít problém zvyknout si na jiný styl v podobě frontální výuky. Ale i to by měly umět překonat, protože alternativní učení vede k vysoké adaptabilitě a flexibilitě.

Nejčastěji čelí kritice waldorfské školy, protože vycházejí z na pohled obzvlášť obtížného učení antroposofismu. Jak kritizuje spolek skeptiků Sysifos, „toto okultní učení sice nevyučují, ale učitelé jsou indoktrinováni a to má určité následky“. I Hrázská připouští, že tyto školy mohou působit „sektářsky“, ale nejlepší je, se do školy jít podívat. Koneckonců výuka waldorfských škol se tradičnímu přístupu podobá nejvíce.

Alternativní školy podle Hrázské většinou vznikají z iniciativ menších skupin, které nemají v menších městech moc šanci vynutit si na úřadech založení nové školy. Proto zakládají soukromé školy, ale i tady potřebují souhlas města.

A ochoť zastupitelů je malá, protože se obávají ředitelů, kteří nemají o konkurenci zájem. Přitom ministerstvo se alternativám nebrání, minulý týden třeba povolilo lesní školky.

Stránku připravil
Jiří Mach